

Sauvo Korvala

Vanhemman roomalaisajan löytökohteen koekaivaus

1996

Marianne Schauman-Lönnqvist

Sisällysluettelo

Kohteen perustiedot	2
Kaivauksen tausta ja lähtökohdat	3
Kaivauspaikan sijainti ja topografia	3
Kaivausalue, kaivaustekniikka ja dokumentointi	3
Havainnot ja löydöt	4
Yhteenveto	4
Negatiiviluettelo	6
Diapositiiviluettelo	6
Kartat	
- karttaluettelo	7
(kartat s.8 - 10, orginaalikoko A3 leikkaamaton)	8
Kuvataulut	14

SAUVO KORVALA 1996

- Vanhemman roomalaisajan löytökohteen koekaivaus

Kartta: 2021 02 SAUVO

Koordinaatit: x = 6691 99
                                      y = 2424 66

                                      p = 66963 84
                                      i = 258976

Kunta   Sauvo

Kylä: Korvala

Tila: Korvala 5:16

Omistaja: Mirja ja Matti Soupas
                                      Korvalantie 269
                                      21570 SAUVO

Kertomukseen kuuluvat MV-negatiivit 109036 – 1090961 sekä diapositiivit 37934 - 37952. Luettelot negatiiveista ja diapositiiveista ovat kertomuksen lopussa.

Kaivauksen tausta ja lähtökohdat

Maanomistaja Merja Soupas oli ilmoittanut Turun maakuntamuseolle hiekkakuopan reunasta löydetystä pronssisesta rengaslaitteesta, minkä johdosta Teija Tiitinen ja Satu Mikkonen-Hirvonen Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksiköstä kävivät heinäkuussa 1996 tarkastamassa löytökohdetta. He ottivat talteen sortuvan hiekkakuopan reunassa roikkuneet esineet, itäbalttilaisen sarjarannerenkaan sekä nuppipäisen rannerenkaan (KM 29710:1-3). Löydön luonteen selvittämiseksi päätettiin suorittaa koekaivaus, joka toteutettiin virkatyönä 3-4.9.1996. Allekirjoittanut toimi kaivauksen johtajana, Satu Mikkonen-Hirvonen toimi piirtäjänä. Teija Tiitinen ja Esa Mikkola avustivat.

Kaivauspaikan sijainti ja topografia

Löytökohde sijaitsi hylätyn sorakuopan sortuvalla reunalla, pienen moreenikukkulan etelälaidalla Korvalan tilan mailla, n. kilometrin päässä etelään tilan päärakennuksesta. Sauvon keskiaikaisesta kirkosta matkaa on noin 4 km länsilounaaseen ja Paimionlahden itärantaan etäisyyttä on niin ikään noin 4 km.

Moreenikukulasta, jonka korkein kohta on noin 16 m ymp, välittömästi itään ja etelään avautuu Vallerinnanojan peltoaukeama. Lännessä on korkeampi moreeniharjanne. Kukkulan etelä- ja itärinteessä on noin 12 m ymp korkeudella terassimuodostelma. Etelässä terassi on vahingoittunut soranotossa. Voidaan olettaa sen ulottuneen leikkauksesta ainakin pari, kolme metriä etelään. Kukulalla kasvaa nuorta sekametsää, ennen kaikkea mäntyä, koivua ja katajaa. Kukkulan metsittymistä on yritetty edesauttaa sekä metsä-äestyksellä että rikkomalla maanpintaa kaivamalla kuoppia kaivinkoneella.

Sorakuopan leikkauksessa kasvoi koivua ja horsmaa. Siinä ei ollut nähtävissä ihmisen toiminnan aiheuttamaa maan värjäytymistä. Mineraalimaa, karkea hiekka ja sora, oli punertava. Maaperä lienee hyvin rautapitoinen.

Kaivausalue, kaivaustekniikka ja dokumentointi

Kaivaus aloitettiin raivaamalla kasvillisuus hiekkakuopan reunasta vajan kolmen metrin levyiseltä alueelta rannerenkaiden löytökohteesta itään ja länteen. Sen jälkeen vedettiin linjat ja tehtiin paalutus rautakepeillä. Kaivausalueen itäraja, eli etelä-pohjoinen linja sijoitettiin kohtaan löytöpaikasta kolme metriä itään, jossa kuopan reuna muodosti pienen etelään työntyvän kielekkeen. Paalutettiin neliömetrin suuruiset ruudut.

Kiintopisteeksi valittiin kaivausalueelta pari metriä syrjässä oleva, n. metrin korkuinen kivi, jonka lukema vaaituskoneen kiinteästä asemasta oli 81.

Avattiin toista metriä leveä ruuturivi, joka idässä ylsi kahden metrin leveyteen. Kaivauksen edetessä jouduttiin kuitenkin laajentamaan kaivausaluetta noin 0,25 m² verran. Yhteensä kaivettiin n. 7 m². Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena. Kaivauskerroksen paksuus oli noin 10 cm. Kartat piirrettiin mittakaavassa 1:25.

Kaivauksen jälkeen hoitoryhmä peitti ja siisti kaivausalueen.

Havainnot ja löydöt

Pintakerroksen poistamisen jälkeen oli erikokoisia kiviä havaittavissa rannerenkaiden löytöpaikan lähetyvillä. Kaivaminen aloitettiin poistamalla turvekerros, joka osittain oli hyvin ohut. Ensimmäisen kaivauskerroksen jälkeen tuli laa'anomaisia pystykiviä näkyviin ja toisessa kerroksessa hahmottui paasiarkkurakennelma. Osoittautui, että paasiarkun koilliskulma ulottui kaivausalueen ulkopuolelle, joten kaivausalue laajennettiin juuri sen verran. Rannerenkaiden löytöpaikan vieressä oli niin ikään isoja kiviä ja makaavia punaisia hiekkakivilaakoja. Kaksi eri hautaa oli siis havaittavissa, joten nimettiin rannerenkaita sisältänyttä hautaa haudaksi 1 ja kaivauksessa paljastunut paasiarkku haudaksi 2.

Hauta 1

Suurin osa haudasta oli tuhoutunut soranotossa. Jo rannerenkaiden talteenoton yhteydessä oli havaittu vaakasuorassa olevia punaisia hiekkakivilaakoja, jopa neljässä kerroksessa päällekkäin. Kaivauksessa ilmeni myös sellaisia pystyssä. Rannerengaslaite (KM 29710:1) oli näkyvissä leikkauksessa kohdassa $x = 199.50$, $y = 101.75$. Välittömästi sen vieressä oli nuppipäinen rannerengas (KM 29710:2). Käsivarren luuta oli säilynyt rengaslaitteen sisällä ja renkaiden alla oli kylkiluiden jäännökset. Maa rengaslaitteen ympärillä oli tummaksi värjäytynyt. Tasokaivauksessa löytyi kohdassa $x = 199.70-99$, $y = 101.30-60$ rautainen sirppi, rautainen partaveitsi, rautaisten keritsimien katkelmat, 5 rautaista niitinpäätä ja rautapaloja (KM 29710:5-12). Haudan oletettujen katekivien päältä ruudusta 200/102 löytyi 35 g palanutta savea (KM 9710:13). Haudan rakenne on vaikea hahmottaa, mutta jos rannerenkaat osoittavat vainajan käsien sijaintia ovat rautaiset hautalahjat pantu vainajan vasemman olkapään viereen. Vaikuttaa myös siltä, että mahdollisen sisäisen hiekkakiviladelman ympärillä on ollut isompien pyöreiden kivien kehä. Mahdollisesti vainaja oli asetettu hiekkalaakojen päälle.

Hauta 2

Hauta sijaitsi välittömästi vajan metrin etäisyydellä edellisestä koilliseen ja on oletettavasti ollut samansuuntainen. Paasiarkkuladelmä oli rakennettu suurimmaksi osaksi pystysuorista hiekkakivilaaosta, joiden suurin leveys oli 0.7 m ja suurin korkeus 0.5 m. Haudan ulkopuolella oli pienempiä pyöreitä kiviä tukemassa pystylaakoja. Arkku oli hiekkakivilaakojen peittämä. Arkun sisällä oli hiekkaa ja kiveä. Sen mitat olivat 2.1 x 0.8 m. Arkku oli hiekkakivilaakojen peittämänä. Hautakuoppa on ollut arkun seiniä syvempi, koska pystyssä olleet hiekkakivilaa'at eivät ulottuneet yhtä syvään kuin hautalahjat. Sarjarannerengaslaite KM 29710:15 löytyi haudan koillislaidasta, $x = 201.00-20$, $y = 103.75-90$. Sen sisällä oli säilynyt käsivarren luuta, villatekstiiliä ja nahkaa. Rengaslaitteen alta löytyi vähän maatumutta puuta. Ympäröivä maa oli hyvin tummaksi värjäytynyt. Haudan kaakkoispäässä hiekkakivilaa'an alta löytyi rautainen putkikirves KM 29710:14 kohdasta $x = 200.40-50$, $y = 104.50-60$. Putken suu oli kaakossa. Kirves oli värjännyt alla olevan maan punaiseksi. Muutoin haudan sisäinen maa ei poikennut väriltään haudan ulkopuolen maasta.

Yhteenveto

Kahden päivän koekaivaus osoitti, että rannerengaslaitteen löytöpaikka oli ruumishauta. Toisen haudan löytyminen osoitti, että kyseessä oli kalmisto, jonka laajuutta kuitenkin oli mahdotonta arvioida ilman jatkotutkimuksia. Kukkula ja sen

ympäröivä tasanne olivat kasvillisuuden peitossa siinä määrin, ettei maapinnan muodosta voinut tehdä havaintoja. Kaivausalueen leikkauksissa sekä länteen, pohjoiseen että itään oli kuitenkin nähtävissä kalmistoon viittaavaa kiveystä.

Helsingissä, maaliskuun 6. päivänä 2012

Marianne Schauman-Lönnqvist

Negatiiviluettelo

Sauvo Korvala MV-negatiivit 1996

- 109036 Yleiskuva. Etelästä.
- 109037 Yleiskuva. Idästä.
- 109038 Yleiskuva. Lännestä.
- 109039 Kaivausalue ennen pintamaan poistoa. Idästä.
- 109040 Kaivausalue ennen pintamaan poistoa. Lännestä.
- 109041 Hiekkavilvaattoja hiekkakuopan leikkauksessa.
- 109042 Kaivausalue pintamaan poiston jälkeen
- 109043 Rannerenkaiden löytöpaikka hiekkakivien vieressä.
- 109044 Mahdollinen reunakiveys. Lännestä.
- 109045 Kaivausalue tasossa 1. Lännestä.
- 109046 Kaivausalue tasossa 1. Idästä.
- 109047 Kaivausalue tasossa 1. Idästä.
- 109048 Näkymä idästä.
- 109049 Paasiarkku tasossa 2. Kaakosta.
- 109050 Kaivausalue tasossa 2. Idästä.
- 109051 Paasiarkku tasossa 2. Kaakosta.
- 109052 Paasiarkku tasossa 3. Kaakosta.
- 109053 Paasiarkku tasossa 3. Idästä.
- 109054 Paasiarkku tasossa 3. Luoteesta.
- 109055 Sama.
- 109056 Profiilissa olleen hauta 1:n päätykivi tasossa 3. Idästä.
- 109057 Putkikirves in situ tasossa 3. Luoteesta.
- 109058 Putkikirves in situ tasossa 3. Kaakosta.
- 109059 Sarjarannerengas in situ tasossa 3. Kaakosta.
- 109060 Paasiarkku pohjassa. Luoteesta.
- 109061 Paasiarkku pohjassa. Kaakosta.

Diapositiiviluettelo

- 37934 Teija Tiitinen ottaa sarjarannerenkaan pohjaosaa hiekkakuopan reunasta. Etelästä.
- 37935 Hiekkakuopan reunan kohta, josta sarjarengas löytyi. Etelästä.
- 37936 Kaivausalueen pinta ennen turpen poisto. Mitat peruslinjoilla. Idästä.
- 37937 Kaivausalueen pinta ennen turpeen poistoa. Lännestä.
- 37938 Hiekkakuopan reunassa kohta, josta Mervi Suopas löysi rannerenkaat. Etelästä.
- 37939 Kaivausalue turpeen ja irtomaan poiston jälkeen. Idästä.
- 37940 Hiekkakuopan reunaa puhdistettuna valuvasta hiekasta. Etelästä.
- 37941 Kaivausalueen taso 2, arkun eteläpää hahmottumassa. Idästä.
- 37942 Kaivausalue tasossa 2. Paasiarkku saatu esille. Idästä.

- 37943 Kaivausalue tasossa 3. Idästä.
- 37944 Ruudussa 200/101 oleva korrosoituneiden rautapalasiin löytötao. Etelästä.
- 37945 Paasiarkku noin 20 cm pintataoata, taossa 3, jotta arkun pintalaa'at tulivat esille. Luoteesta.
- 37946 Putkikirves esiin kaivettuna.
- 37947 Sarjarannerengasta harjataan esille. Koillisesta.
- 37948 Sarjarengas in situ. Luoteesta.
- 37949 Sarjarengas in situ. Koillisesta.
- 37950 Paasiarkku kaivettuna pohjaan, sarjarannerengas näkyvissä in situ. Idästä.
- 37951 Sarjarengas otetaan löytölaatikoon.
- 37952 Paasiarkku pohjaan kaivettuna. Länsiluoteesta.

Karttaluettelo

- Kartta 1 pintavaaitus 1:25 A3 leikkaamaton, s.8
- Kartta 2 taso 1 1:25 A3 leikkaamaton, s. 9
- Kartta 3 taso 1-2/välitaso 1:25 A3 leikkaamaton, s. 10
- Kartta 4 taso 2 – 3 1:25 A3 leikkaamaton, s. 11
- Kartta 5 profiili W – E 1:25 A4, s. 12
- Kartta 6 paasiarkkurakenne 1:25 A4, s. 13

N

+
00/201
162

+
01/201
143

+
02/201
124

+
03/201
116

+
04/201
103

+
05/201
114

+
00/200
188

+
01/200
166

+
02/200
148

+
03/200
141

+
04/200
128

+
05/200
130

+
06/200
120

+
01/199
184

sortuva hiekkakuopan reuna

+
04/199
151

+
05/199
147

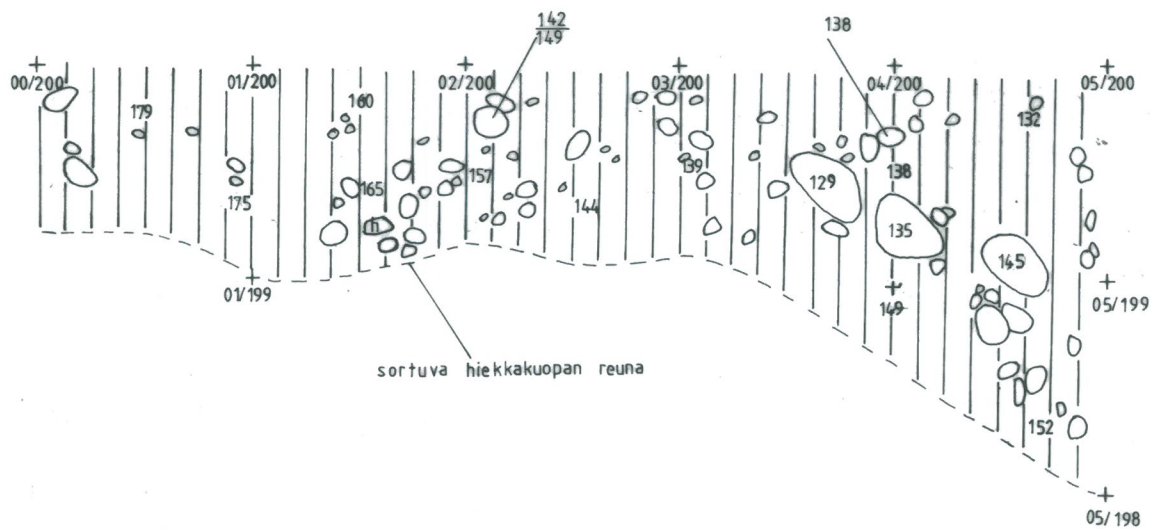

SAUVO, KORVALA
MARIANNE SCHAUMAN - LÖNNQVIST 1996
KARTTA 1
PINTAVAAITUS
Mk 1:25
PIIRT. S. M-41

- hiekkakivilaaka
- kivi
- mullansek. hiekkamaa

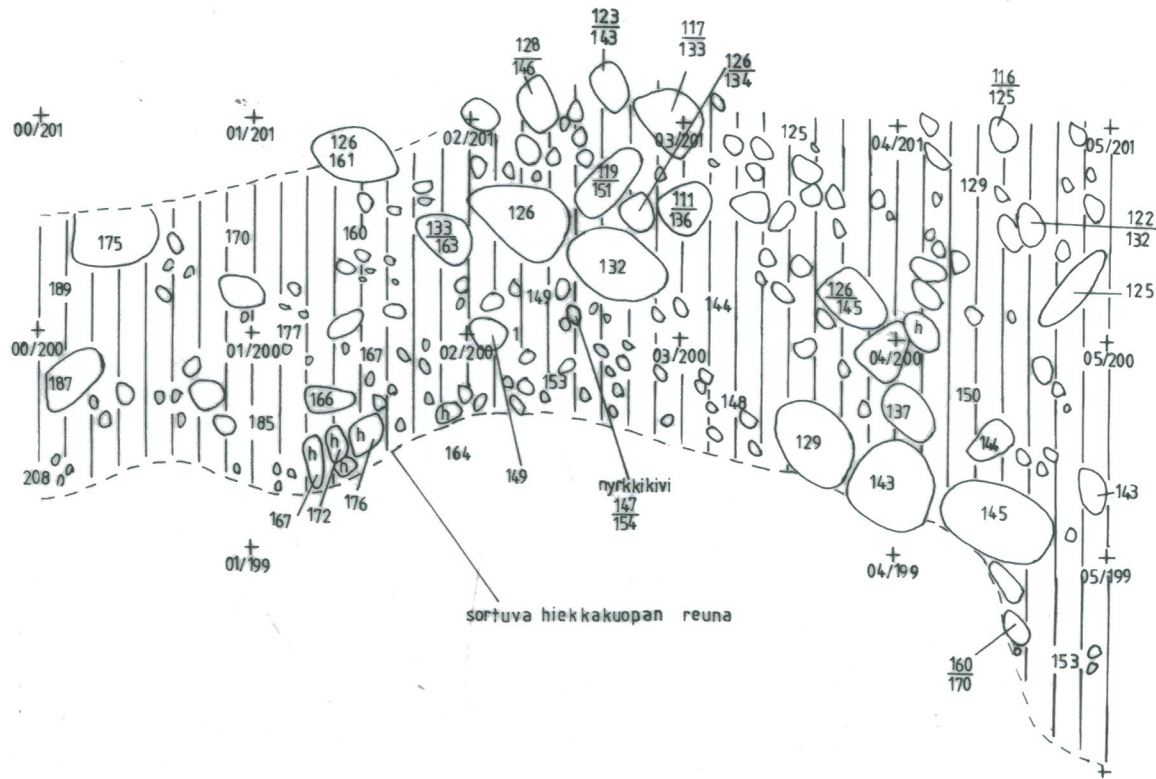
00/201   01/201   02/200   03/201   04/201   05/201

SAUVO, KORVALA
 MARIANNE SCHAUMAN-LÖNNQVIST 1996
 KARTTA 2
 TASO 1
 Mk 1:25
 PIIRT. S.M-H
 kp 081

- kivi
- hiikkakivilaaka
- karkea hiekansek.maa (moreeni)

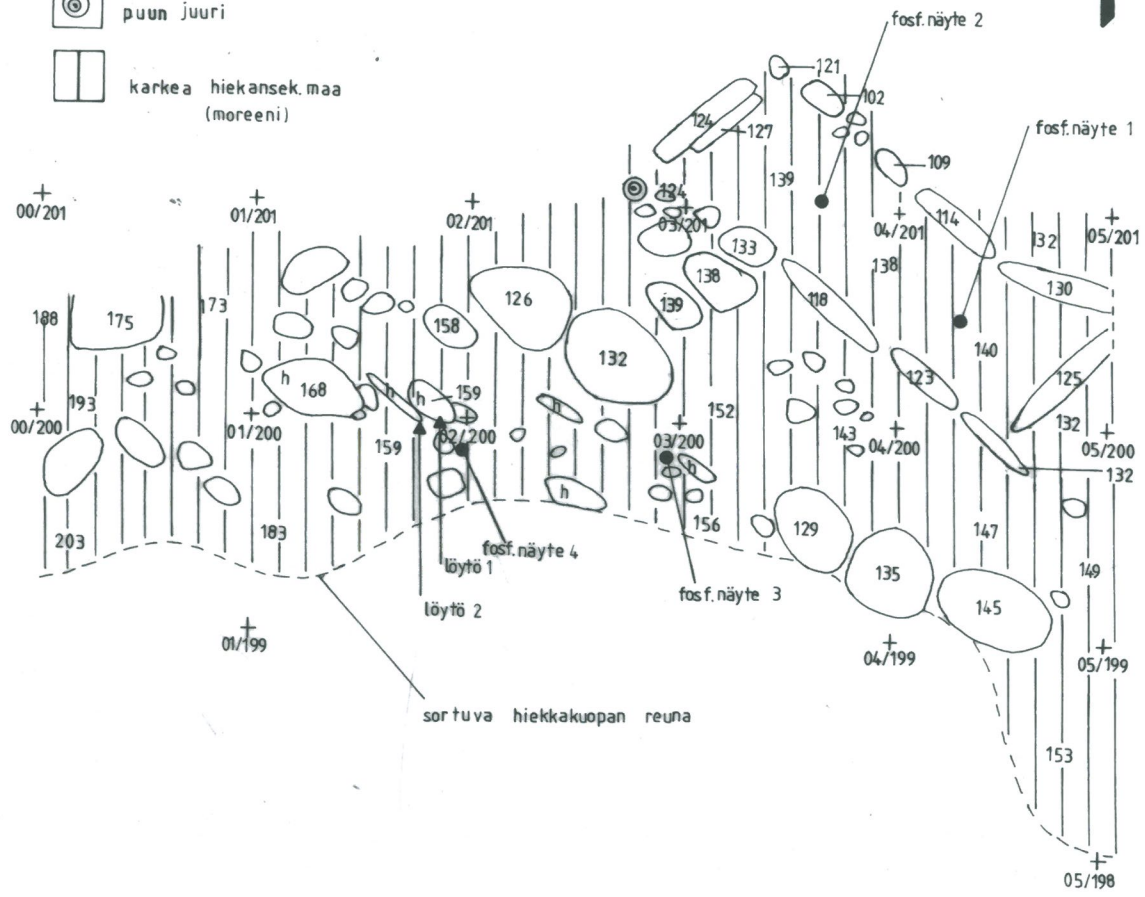
N

SAUVO, MDRVALA
 MARIANNE SCHAUMAN-LÖNNQVIST
 KARTTA 3
 TASO 1-2 / VÄLITASO
 Mk 1:25
 PIIRT. S.M-H

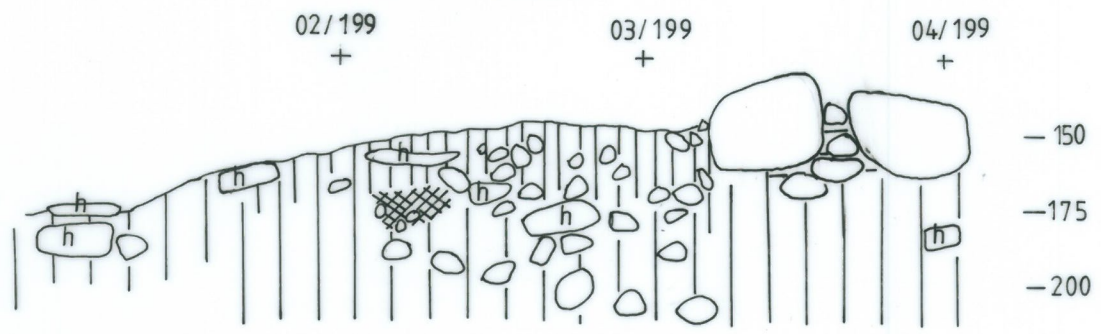
kp 081

- kivi
- hiekkakivilaaka
- puun juuri
- karkea hiekansek. maa (moreeni)

SAUVO, KORVALA
 MARIANNE SCHAUMAN-LÖNNQVIST 1996
 KARTTA 4
 TASO 2-3
 Mk 125
 PIIRT. S.M-H
 kp 081

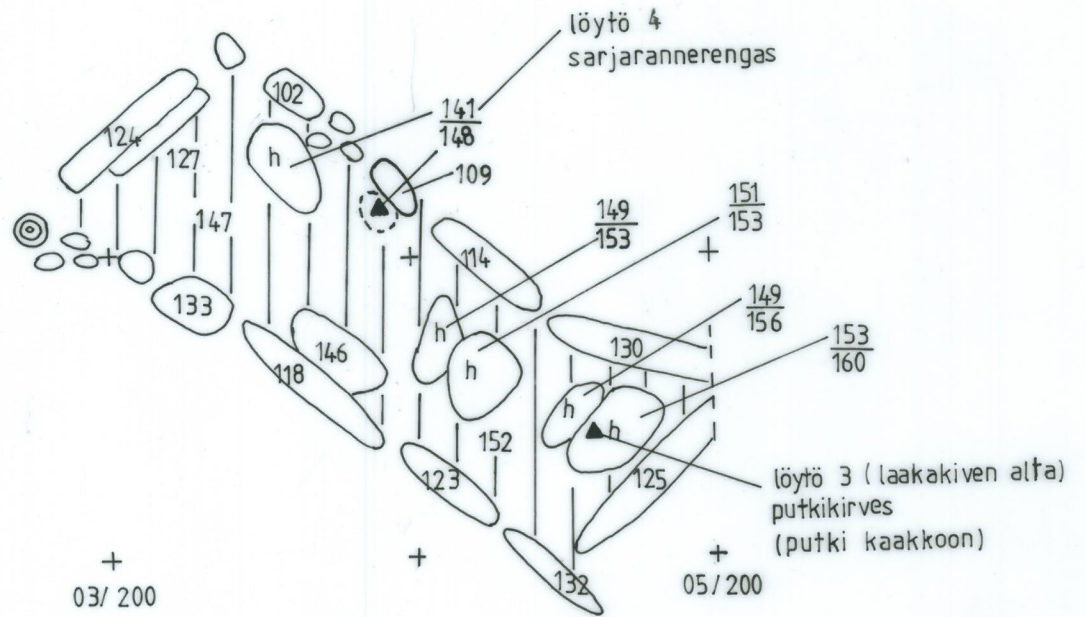
- humuksen sek. moreeni
- nokimaa
- kivi
- hiekkakivilaaka
- hieno hiekansek.maa (moreeni)
- karkea hiekansek maa (moreeni)

SAUVO, KORVALA
 MARIANNE SCHAUMAN-LÖNNVIST 1996
 KARTTA 5
 PROFIILI W-E
 PIIRT. E.MIKKOLA
 PUHT.PIIRT. S.M-H
 Mk 1:25
 kp 081

- kivi
- hiekkakivilaaka
- puun juuri
- maafunutta puuta
- karkea hiekkansek. maa
(moreeni)

SAUVO, KORVALA
 MARIANNE SCHAUMAN - LÖNNQVIST 1996
 KARTTA 6
 PAASIARKKURAKENNE
 PIIRT. S.M-H
 kp 081

SAUVO KORVALA 1996

KUVA 1. YLEISKUVA. NÄKYMÄ IDÄSTÄ.

109048

KUVA 2. YLEISKUVA. KAIVAUSSALUE IDÄSTÄ.

109037

SAUVO KORVALA 1996

KUVA 3. KAIVUSALUE ENNEN PINTAMAAN
POISTOA, LÄNNESTÄ.

109040

KUVA 4. KAIVUSALUE PINTAMAAN
POISTON JÄLKEEN, LÄNNESTÄ.

109042

SAUVO KORVALA 1996

KUVA 5. KAIVAUSSALUE TASOSSA 1, IDÄSTÄ.

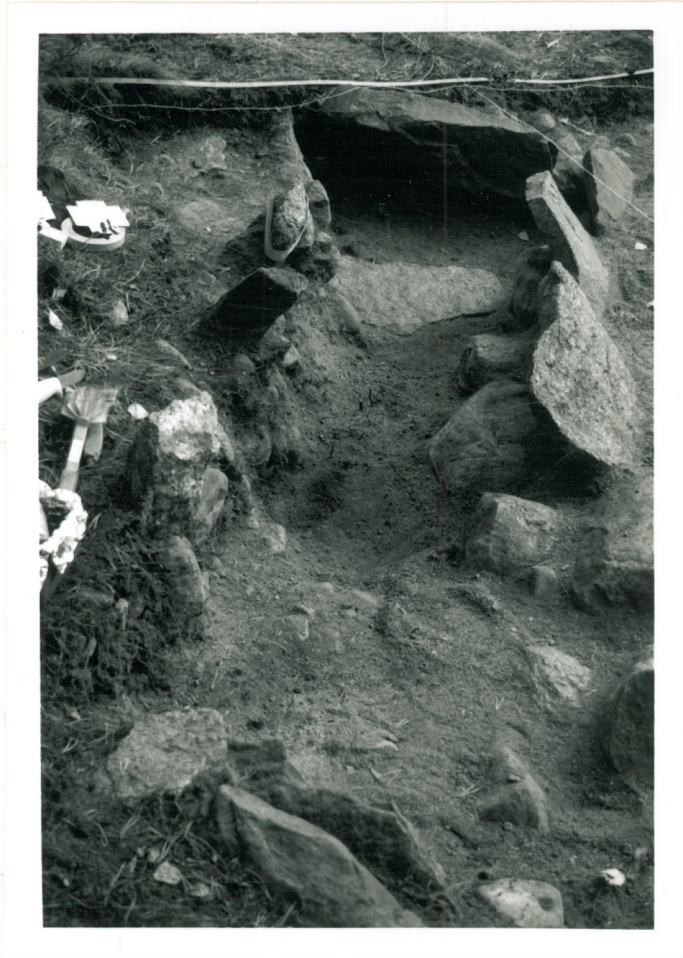
109046

KUVA 6. PAASIAIKKUN TASOSSA 2, KAAKOSTA.

109051

SAUVO KORVALA 1996

KUVA 7. PAASIAARKEU: POHJASSA, LUOTTEESTA.

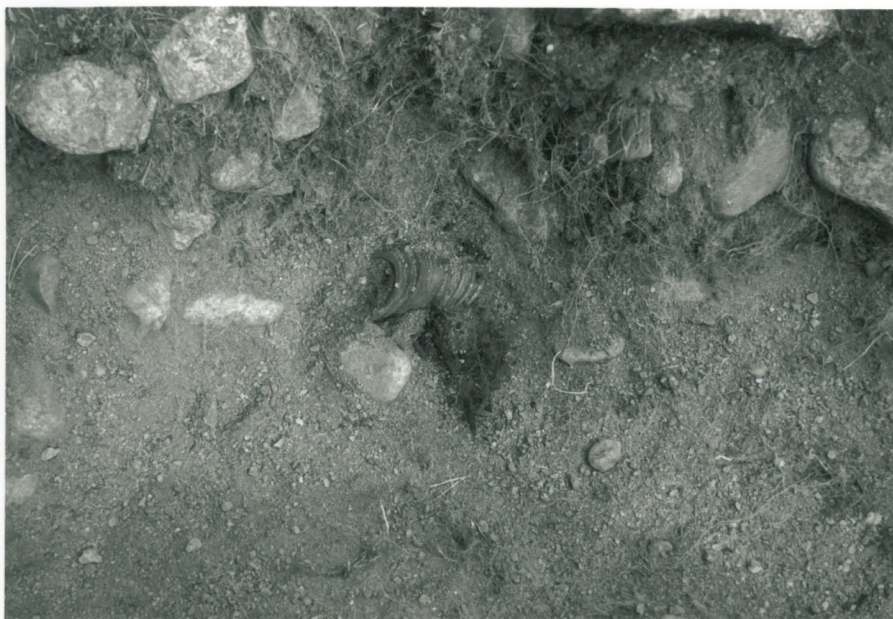
109060

KUVA 8. PAASIAARKEU TASOSSA 3, KAARKOSTA.

109052

SAUVO KORVALA 1996

KUVA 9. SARJARANREMGAS IN SITU, TASOSSA 3,
KAAKOSTA.

109059

KUVA 10. PUTKIKIRVES IN SITU TASOSSA 3,
KAAKOSTA.

109058